

Hol van ilyenkor Isten?

dr. Szalai András, MEKDSZ **Grund** (201)8

A TERMÉSZETI ROSSZ, AZ EMBERI ROSSZ ÉS ISTEN

Isteni dilemma

a bibliai istenkép
és a szenvedés

A cunami teológiája

és a vallások válaszai

Istennek sem könnyű

avagy meg tudna-e felelni
az elvárásainknak?

Isteni dilemma

Hol van ilyenkor Isten? Miért nem tesz semmit?
Hogy tehet ilyesmit? Hogy engedheti meg?

bibliai istenkép...

Isten

- létezik
- személyes lény
- aktív
- szeret minket
- mindenre képes

A szenvedést

- megengedi történni
- okozását az emberen számon kéri
- okozza (ha büntet)
- elszenvedí (az övéit, a keresztet)

...emberi tapasztalat...

Az ambivalencia

- szenvedünk és szenvedést okozunk
- ritka az érzékelhető beavatkozás (csoda)
- hívő és nem hívő egyaránt szenved
- vegyesek az élmények

A krízis

- az Isten iránti bizalom nem épül fel
- az Istenbe vetett bizalom megrendül
- ilyenkor az ember vagy elakad, vagy újat tanul (azaz világképét módosítja)

...sokak dilemmája

1. A világban rengeteg a természet és ember okozta szenvedés.

2. Isten – legalábbis a Biblia istenképe szerint

- szereti az embereket,
- mindentudó és mindenható.

Ha a Biblia Istene létezik, **de** nem lép közbe, **pedig** megtehetné, akkor

- vagy **nem** szeret minket (közönyös)
- vagy **nem** mindentudó és mindenható (tehetetlen).

Csak két lehetőség van?

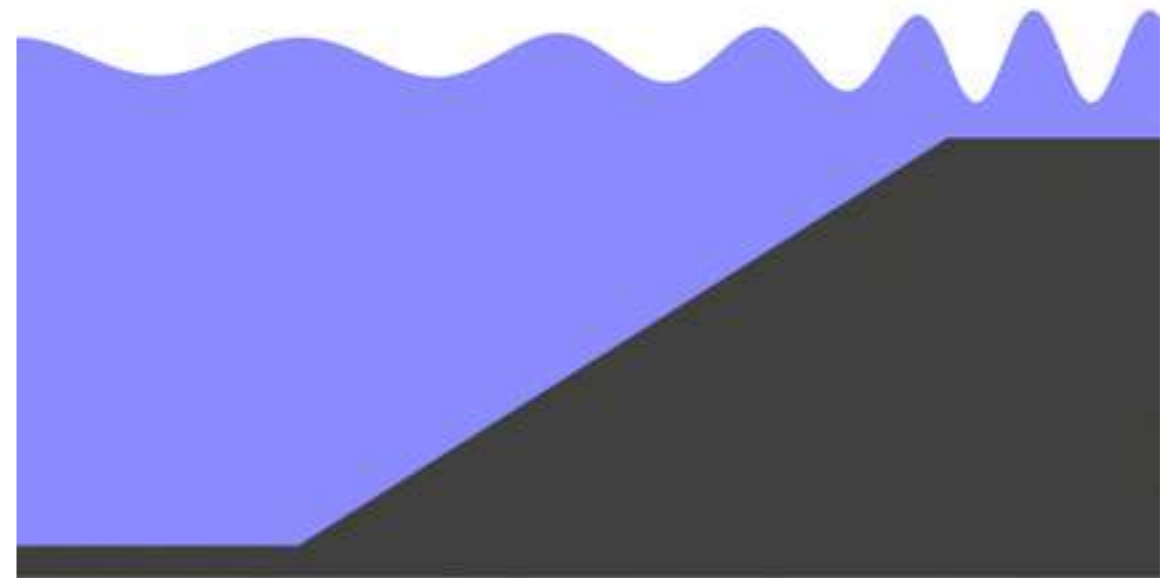
A cunami

A cunami mint a természeti rossz példája

a cunami...

Japán *tsu-nami*: „kikötői hullám”

- tengeralatti földrengés,
- a torlódó kontinentális lemezek megcsúsznak,
- gyors vízalatti hullám indul útnak,
- ami a sekély vízben feltornyosul

...statisztika...

Világszerte

- a 20. sz-ban 911 cunami volt, csak 96 okozott kárt
- Csendes-óceán: 1949 óta cunami-figyelő rendszer (Hawaii)
- az indonéziai rengést azonnal észlelték, a hivataloknak jelezték

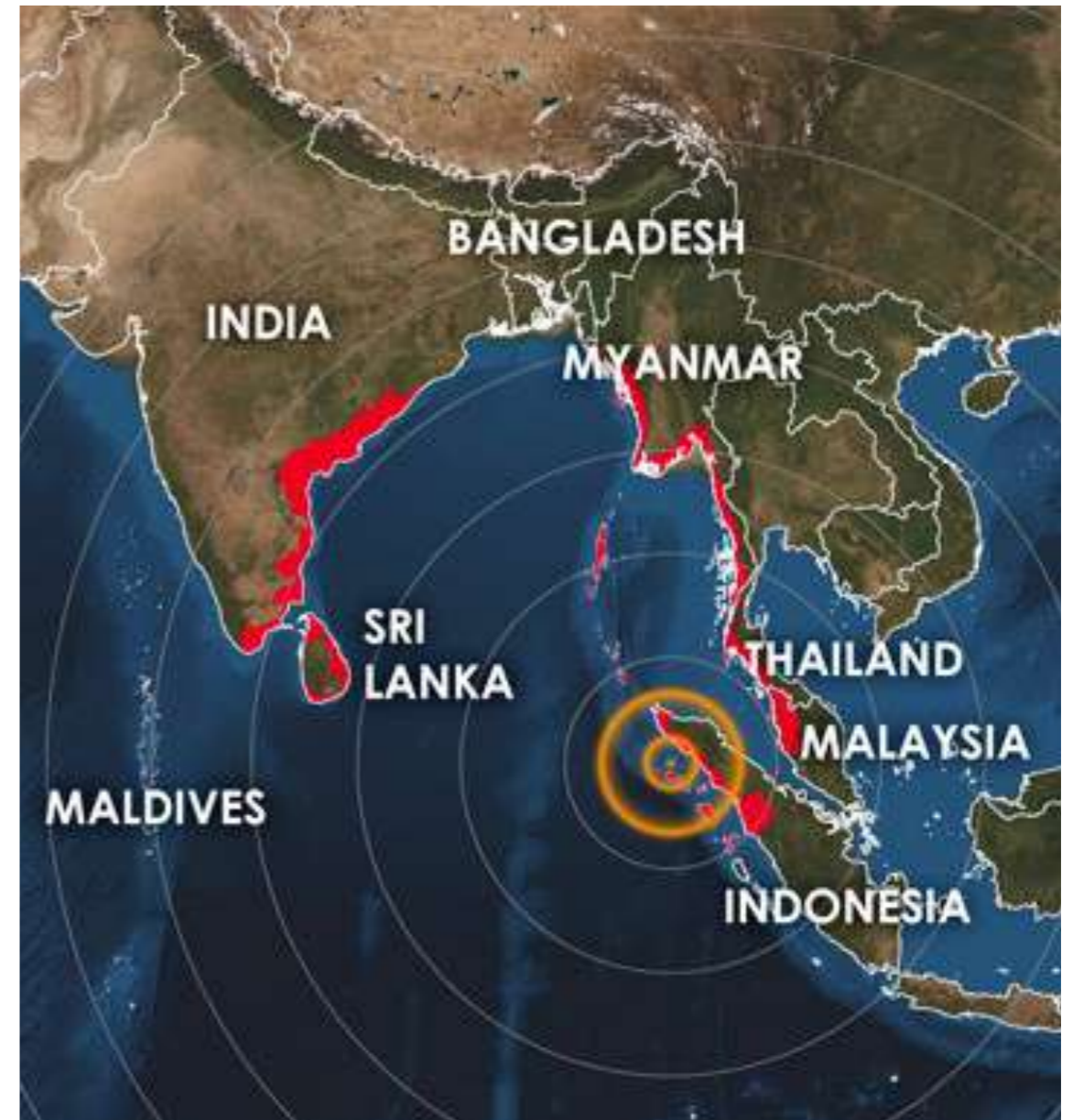
Az Indiai-óceánon

- nincs kiépítve figyelmeztető rendszer
- mert ritka jelenség (az összes cunami 5%-a)
- de ha előfordul, a hatása is ritka nagy (ld. 1883. Krakatoa vulkán kitörése, 36.000 áldozat)

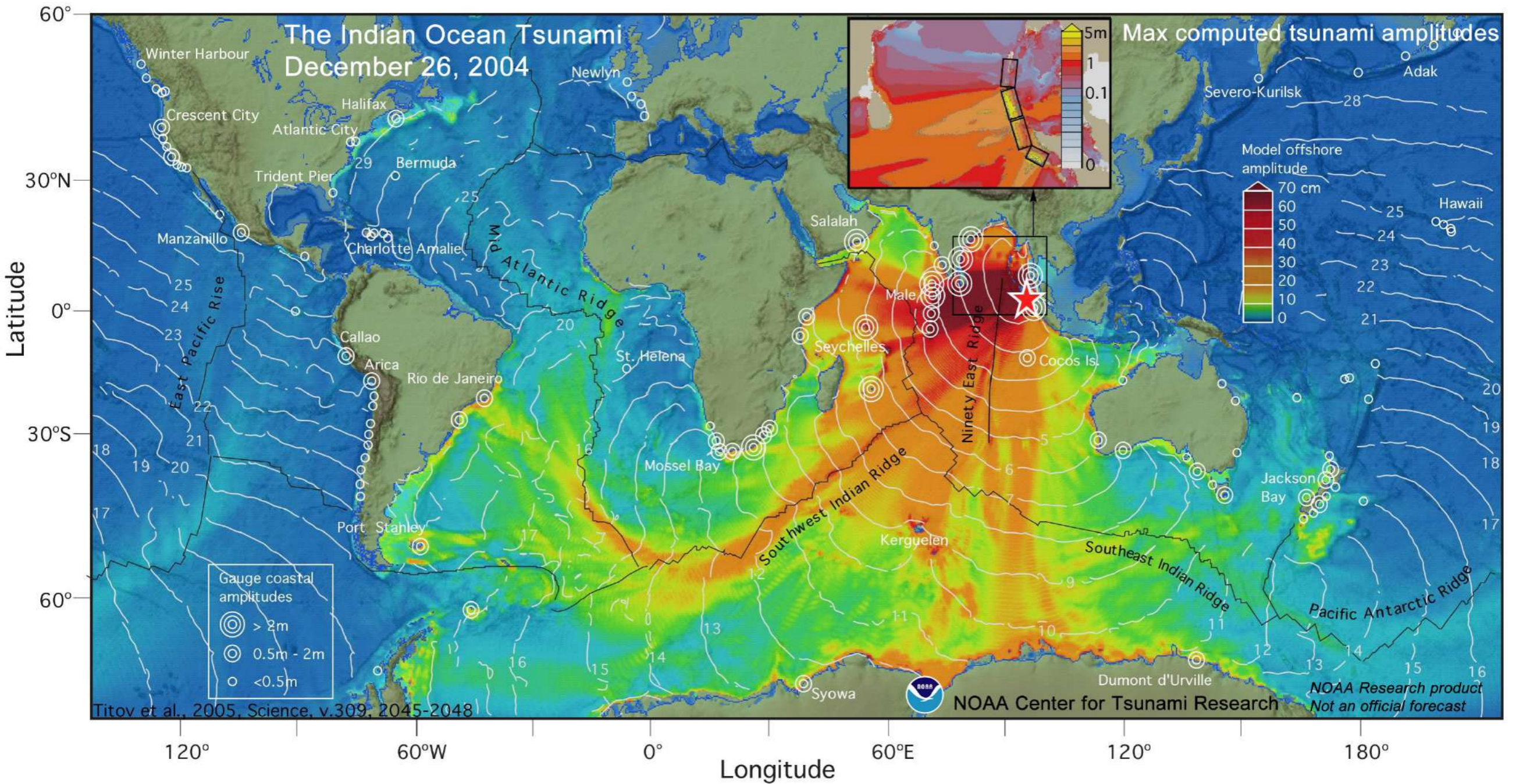
...Indonézia...

2004.12.26.

- az indo-ausztráliai lemez évente néhány cm-t gyűrődik az eurázsiai lemez alá
- a feszültség évezredek óta gyűlt
- a lemezek hirtelen megcsúsztak, a felszíni víz meglódult.

...az elszabadult erő...

...az elszabadult erő...

Az energia

- rengés: kb. 10 perc (örökkévalóság)
- erősség: 9.3 (Richter-skála; 9-es = 8-as 30x, 7-es 900x)
- kb. 100 Gt bomba, az USA félévi teljes energia-felhasználása

A hatás

- 1300 km hosszú hasadék, 5-15 m szintkülönbséggel
- a partoknál a hullám magassága 3-30 m volt
- helyenként 1-2 km mélyre is behatolt

...és az áldozatok

Ország / fő

- Indonézia 170.000
- Thaiföld 8.200
(45 perc múlva)
- Sri Lanka 35.000
és India 18.000
(120 perc múlva)
- +51 országból ezrek

Indonéziát értesítették,
de Indonézia a többi
országot nem értesítette
időben: hivatalok címe..?

Az emberek nem tudták,
mi a teendő...(vö. Japán)

2005.03.28 újabb, 8.7-es
rengés volt 150 km-re, de
nem volt cunami (okok?).

A cunami teológiája

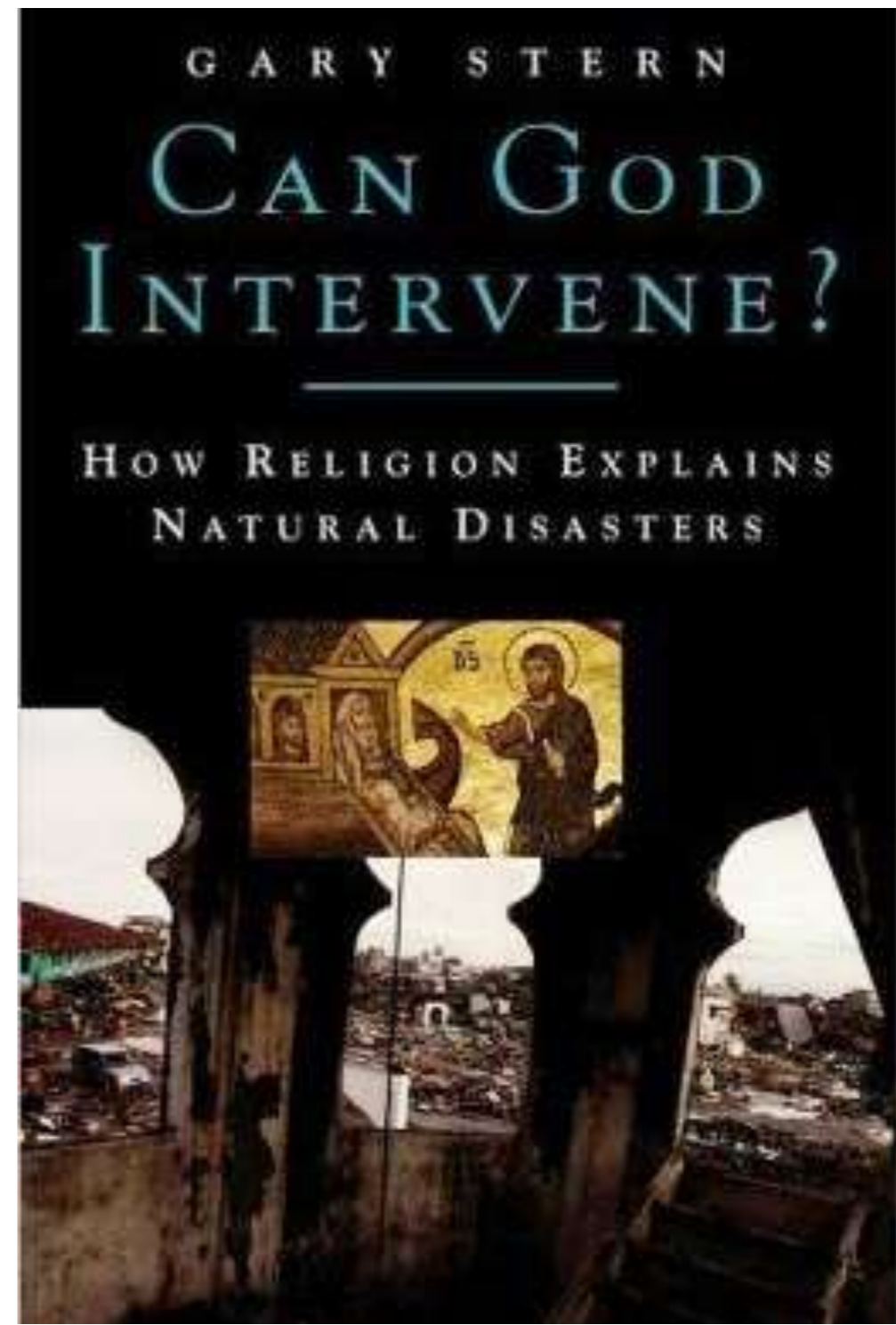
A vallások válaszai a természeti rossz kérdésére

a téma kutatása

Gary Stern: **Can God Intervene?** (Praeger Publishers, 2007)

Amerikai újságíró interjú-sorozata. A saját vallása nem derül ki.

Angolszász jogi kifejezés az ember által nem befolyásolt történésekre: **Act of God** (?)

nem vallásosak

A természeti rossz okozta szenvedés bizonyíték Isten nemlétezésére.

Isten vagy közönyös (nem akar cselekedni) vagy tehetetlen (nem képes cselekedni).

Amíg van szenvedés, nincs olyan Isten, aki méltó lenne a tiszteletre.

Az ember feladata a természet megismerése, a bajok megelőzése és elkerülése.

buddhisták

Az istenekkel nem kell foglalkozni, a természet tőlük független.

Mindent a *karma* okozati törvénye határozza meg (a lélekvándorlás illúzió).

Teista teodicea...?

A lét szenvedés.

Oka a mulandóság, a hit az egóban, a kötődés.

Amíg egó van, szenvedő is van (önsajnálát, vádaskodás).

A szenvedésből a kiút befelé visz: *nirvána*.

Egyéni/kollektív karma?

hinduk

A mindenség az Istenség része. Az ember csepp a tengerben (jelentéktelen). / Szűkebb világunk eleve büntetőtelep (Isten nélküli élet tere).

Advaiták: a világ nem valóságos, a katasztrófa és a szenvedés sem az.

Teista teodicea...?

Mindent a *karma* határoz meg: a múlt alakítja a jelent (mindent megérdemlünk), de dolgozhatunk a jövőn.

Kasztrendszer: spirituális ~ szociális szint.

A szenvedésből a kiút befelé visz: *jóga, móksa*.

Egyéni/kollektív karma?

muszlimok

A mindenségben egyetlen akarat van: Allahé (*insá-Alláh*).

A hívő dolga elfogadni, amit az élet hoz, kérdés nélkül (*bí lá-kaifa*).

A földi élet rövid, próbákkal és szenvedéssel teli előkészület az örök életre.

A túlvilág valóságosabb a földi életnél. Aki erre készül, jobban viseli a földi bajokat.

Az ember önmaga ellen vétkezik – szenved is.

Az áldozatok szenvedése a túlvilágon arányos mértékű bocsánattá válik.

izraeliták

Isten jó és mindenható és igazságos, de a természet nem az. / Isten nem kontrollál mindent (a fizika és a társadalom törvényeit nem írja át).

Hívőt és nem hívőt is ér baj. / Aki közel van Istenhez, távol van a bajtól.

Istent e témában kérdőre vonni helyes / helytelen.

Istennek vannak titkai, az érett hit ezzel együtt él. A világ átláthatatlanul szövevényes, Isten válaszát meg sem értenénk.

Baj esetén tilos az önző ima (Csak én / az enyém ne!).

keresztények

Isten jó és mindenható,
de korlátozza magát a
világ és az egyén
sorsának irányításában.

A cunami: megtörténik /
a bűn következménye /
a Gonosz műve / Isten
büntetése / az utolsó
napok jele.

Istennek vannak titkai,
az érett hit ezzel együtt
él.

Isten ott van az áldozat-
ok / segítők mellett.
A baj felráz: más élet-
vitel, valósabb túlvilági
reménység.

Végső válasz: egyszer
a szenvedés véget ér.

a vallások közös elvei

Mi emberek nem tudhatjuk, kivel mi miért történik. A szenvedőkön segíteni kell.

Az emberi mulasztás növeli a bajt. A mi felelősségünk elkerülni, ami elkerülhető.

A természet működését jobban meg kell érteni.

Földi létünk és eseményei nem értelmezhetők pusztán a földi létből, pusztán ember és természet viszonylatán belül.

Nincs olyan vallásos vagy vallástalan válasz, ami ne válhatna ki új kérdést.

A **teodícea** csak a bibliai istenképpel értelmes.

Istennek sem könnyű

Meg tudna felelni az elvárásainknak?

a természet okozta...

Amivel szemben tehetetlenek vagyunk / keveset tudunk tenni / időben / véglegesen:

- napkitörés, meteor, villám, földrengés, cunami...
- genetikai rendellenességek, vírusok...

...a természet okozta?

Képesek vagyunk

- eldönteni, hol élünk
- biztonságosan építeni
- veszélyt előre jelezni
- egymást figyelmeztetni
- a természettel összhangban élni.

Mennyi emberi szenvedést **előzhetnénk meg?**

Vajon hány életbe kerül

- a nemtörődömség,
- a kényelmesség,
- a rövidlátás,
- a kapzsiság?

...az ember okozta

A legtöbb emberi szenvedést ember okozza. Csak egy példa – **UNICEF**:

- naponta 17.000 gyermek hal meg (1 / 5 mp)
- étel, innivaló, gyógyszer hiánya miatt, azaz
- megelőzhető okokból.

Minden másra van pénz.

Isten avatkozzon be...

Mikor?

Társadalmi, gazdasági
krízis esetén...

Gyilkosság, rablás,
lopás, hazugság
esetén...

Közlekedési, háztartási
baleset esetén...

Hogyan?

Csodával akadályozza
meg a dolgot?

A vétkezőt akadályozza,
vagy az áldozatot
figyelmeztesse?

Azonnal / előre törölje a
rossz szándékot?

...de kinek hol a határ?

Történelmi / személyes

jelentőségtől függően:

- Hitler vagy
- szomszéd esetében is?

Erkölcsei állapottól

függően:

- ártatlan vagy
- bűnöző esetében is?

Általános képességtől

függően:

- kiszolgáltatottak vagy
- hivatásosak esetében is?

Vagy mindig mindenkit
mindentől óvjon meg?

Ki dönti el?

képzeld el...

Egy olyan világ, ahol...

- senki sem tud rosszat tenni szándékosan vagy véletlenül, önmaga vagy mások ellen,
- ahol senkivel sem történhet rossz, mert Isten mindig közbelép...

Vajon maradna tere az erkölcsi felelősségnek, a szabad akaratnak és a segítő szakmáknak?

Eltűrnénk?

A valóságos világban félelmetes lehetőségeink és felelősségeink vannak, amikhez fel kell nőnünk!

...és a valóság

A világ: így, ahogy van, elfogadhatatlan.

- Hogy lehet itt berendezkedni...?

Az ember: így, ahogy van, ön- és közveszélyes.

- Honnan van erő önmagunkkal szemben...?

Isten: számolni kell vele, bizonyos dolgokban számítani is lehet rá (ld. Írásba adott ígéreteit).

- Nem kiszámítható, nem manipulálható!

bibliai gondviselés

Ne aggódjatok! Tudok...
(Mt 6:25,33-34, Fil 4:19)

Semmi sem választhat
el Isten szeretetétől.
(Róm 8:35-39)

Isten szeretetének végső
bizonyítéka a Kereszt.
(1Jn 4:9-10) Ne valami
másan mérjük le!

Minden érhet mindenkit
(Préd 9:2) – a hívő és a
nem hívő hogyan
dolgozza fel ugyanazt?

Amikor valamit nem
értünk Istenből – mi az,
amit tudunk Róla?

Utánanéztünk, mit (nem)
ígért meg, és mit (nem)
bízott ránk?

KÉRDÉSEK

Ha minden érhet mindenkit
– mi a különbség hívő és
nem hívő között?

Min szoktuk lemérni Isten
szeretét? Mi az, amiért
otthagynánk Istent?

Tudjuk, mit (nem) ígért
meg, mit (nem) bízott ránk?

